

УДК 821.161.2-31:811.111'373.45
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-2-31>

Лада ПРИЙМА,
orcid.org/0000-0002-8956-2389
аспірантка кафедри української мови
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(Полтава, Україна) lada993@ukr.net

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАПОЗИЧЕНЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В РОМАНІ «ІНІЦІАЦІЯ» ЛЮКО ДАШВАР

У статті покладено основні лексико-семантичні групи англійзмів на базі роману «Ініціація» Люко Дашвар, з'ясовано особливості їхнього функціонування.

Уточнено, що сучасний український художній дискурс нерозривно пов'язаний з експресивним потенціалом англійзмів, різних за тематикою та стилістичним навантаженням. Багатовимірність лексико-семантичного розмаїття запозичень з англійської мови у текстах художніх творів дає змогу ідентифікувати її послідовно описати ранжовані тематичні групи. Так, найрепрезентативнішими в романі «Ініціація» Люко Дашвар є одиниці лексико-семантичних груп «технічні реалії», «бізнес і фінанси», «будівлі / конструкції», «інфраструктурні об'єкти», «інформаційні реалії» та «абстрактні поняття».

До групи «технічні реалії» зараховуємо назви комп'ютерної техніки, девайсів, гаджетів, побутових пристроїв, транспортних засобів, диджитальних реалій тощо. Вона об'єднує як семантично марковані, так і нейтральні одиниці.

Група «інформаційні реалії» інтегрує джерела інформації (паперові й електронні), функційні частини інформаційного потоку, а також специфіку обробки такої інформації. Англійзми цього блоку мають потенціал стилістично забарвленого вживання, але загалом функціують у стилістично нейтральному оточенні.

До тематичної групи «бізнес і фінанси» належать найменування бізнес-організацій, фінансових установ, коштів або інших ресурсів, маркетингових реалій. Засвідчено потужний експресивний потенціал лексем цієї групи.

Групи «будівлі / конструкції» й «інфраструктурні об'єкти» виявляють найменшу продуктивність, зважаючи на результати статистичної добірки. Перша з них об'єднує англійзми на позначення будівель, приміщень, територій або їхніх частин, друга – організацій та установ, місць соціалізації людей, а також інших об'єктів соціального призначення. Одиниці обох груп мають обмежену експресію.

Лексико-семантична група «абстрактні поняття» охоплює англійзми, що позначають властивості об'єктів, часово-просторові реалії, процеси, причинно-наслідкові й процесуальні риси, а також поняття, пов'язані із сукупністю, одиничністю або заміненістю. Запозичення цієї групи, зазначимо, авторка вживає під час характеристики складних зв'язків між персонажами та навколишнім світом. Вони можуть набувати потужного стилістичного забарвлення.

Ключові слова: запозичення, англійзм, художній текст, стилістичний маркер, Люко Дашвар.

Lada PRYIMA,
orcid.org/0000-0002-8956-2389
Postgraduate student at the Department of Ukrainian Language
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University
(Poltava, Ukraine) lada993@ukr.net

LEXICAL AND SEMANTIC POTENTIAL OF ENGLISH BORROWINGS IN THE NOVEL “INITIATION” BY LIUKO DASHVAR

The article contains the thorough classification of the dominant lexical-semantic groups of anglicisms, presented in the novel “Initiation” by Liuko Dashvar, and reveals the specificity of their functioning.

It is a fact that contemporary Ukrainian literary discourse heavily relies on the expressive potential of English borrowings diverse in meaning and stylistic function. The multidimensional lexical-semantic range of anglicisms in literary texts makes it possible to identify and logically examine various thematic groups. Therefore, the highest level of activity show lexemes categorized into the lexical-semantic groups “technical realia”, “business and finance”, “buildings / constructions”, “infrastructure objects”, “informational flow”, and “abstract notions”.

The “technical realia” group includes names of computer-based technologies, devices, gadgets, household appliances, vehicles, digital realities, etc. It encompasses both semantically marked and neutral units.

The “informational flow” group integrates names of information sources (paper and electronic), functional parts of the information flow, as well as actions performed with information. This group’s English borrowings have the potential for stylistically marked usage, but predominantly function in a stylistically neutral environment.

The group of "business and finance" comprises names of business organizations, financial institutions, funds, or other resources, as well as business and marketing realities. It was proven that the lexemes of this group are potentially highly expressive.

The groups of "buildings / constructions", "infrastructure objects" are the least represented among the studied units due to results of the statistical sampling. The former includes anglicisms denoting buildings, rooms, territories, or their parts, whilst the latter – organizations and institutions, socialization spaces, and other facilities serving citizens. Units of both groups demonstrate limited expression.

The group of "abstract notions" encompasses English borrowings denoting object properties, spatial-temporal realia, processes, causal-effect and procedural features, as well as notions related to totality, singularity, or substitutability. The author uses the borrowings of the group to describe complex relations between characters and the surrounding world. These units can also be highly stylistically marked.

Key words: borrowing, anglicism, literary text, stylistic marker, Liuko Dashvar.

Постановка проблеми. Інтенсивний розвиток лексичного рівня української мови відбувається на тлі сучасних глобалізаційних процесів, міжкультурної комунікації та потужного впливу англійської мови. Засвоєння запозичених лексем англійського походження супроводжується низкою асиміляційних процесів на фонетичному, графіко-орфографічному, граматичному й лексичному рівнях мови-реципієнта, що можна простежити на матеріалі різних дискурсів. Вивчення особливостей функціонування таких одиниць у художньому дискурсі набуває все більшої актуальності, зважаючи на ріст популярності їх уживання в художніх творах.

Розлоге тематико-семантичне розмаїття, високий експресивний потенціал, різний ступінь засвоєння та відхилення у функціонуванні посилюють актуальність потреби у всебічному аналізі, зокрема й лексико-семантичному, цих лексем на базі художнього дискурсу.

Уживання таких одиниць певним автором синхронізоване з виокремленням тієї чи тієї тематичної групи, що, на погляд автора, слугує якнайкращому висвітленню відповідного змісту або створенню запланованого стилістичного ефекту. Так, Люко Дашвар є однією з найпопулярніших українських письменниць сучасності, яка активно послуговується потенціалом англізмів, що прослідковуємо на базі твору «Ініціація». Відтак, вивчення тематичного спектра запозичень у вказаному вище романі набуває ваги та значущості.

Аналіз досліджень. Уживання англізмів у сучасному художньому дискурсі є одним із плідних аспектів розгляду в сучасній україністиці. Вивчення лексем на позначення осіб здійснює Л. Н. Бороденко (Бороденко, 2015), структурно-семантичні типи цих одиниць виокремлює О. В. Головіна, тоді як до чинників і причини такого вживання звертається Н. В. Гудима (Головіна, 2019; Гудима, 2009). Англізми-сленгізми аналізує в художніх творах М. Ю. Столяр та ін. (Столяр, 2018).

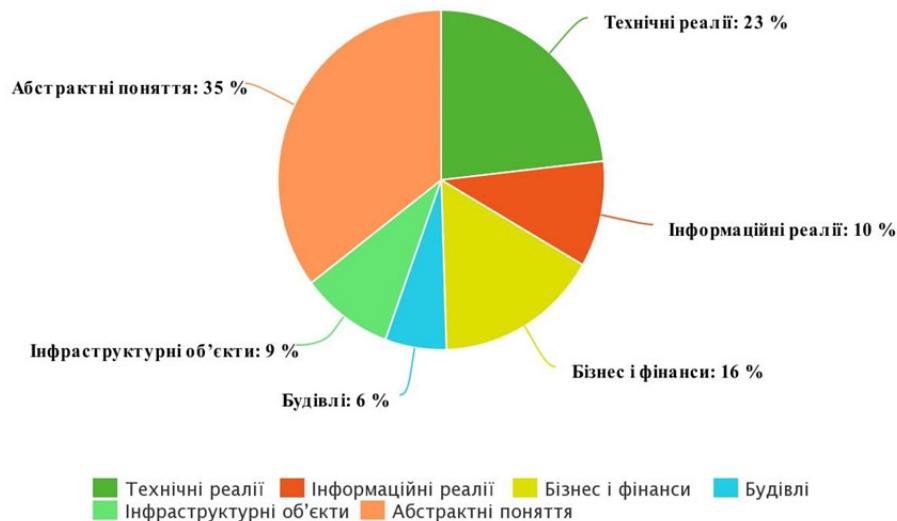
Джерельною базою дослідників слугують найвідоміші зразки літературного виміру сучася: Л. Дереш, С. Жадан (Н. В. Гудима), Ю. Андрухович, О. Забужко (Л. Н. Бороденко, О. В. Гурко), І. Карпа (Л. Н. Бороденко, О. В. Гурко, Е. В. Боева), І. Роздобудько (Л. Н. Бороденко), Карпа, М. Матіос, І. Жиленко (О. В. Гурко), Ю. Іздрік, І. Старостіна, Т. Антипович (Е. В. Боева) (Боева, 2020; Нестеренко, 2016: 170).

Мета статті – виокремити основні лексико-семантичні групи англізмів у романі «Ініціація» Люко Дашвар і розкрити їхній функційний потенціал на базі тексту твору.

Виклад основного матеріалу. Хронотоп роману Люко Дашвар «Ініціація» змальовує життя героїв серед українських реалій початку ХХІ ст. Авторка характеризує сучасність із властивими їй соціальними, технологічними, культурними, економічними, інфраструктурними реаліями, яскравими виразниками яких здебільшого слугують англізми. Прискіпливе вивчення таких одиниць у тексті дозволяє говорити про 174 лексеми різних за функційною активністю тематичних груп («технічні реалії», «бізнес і фінанси», «будівлі / конструкції», «інфраструктурні об'єкти», «інформаційні реалії» та «абстрактні поняття») (див. діаграму 1).

Сфокусуємо увагу на кожній із ранжованих груп. Так, компонентами лексико-семантичного блоку «технічні реалії» є 43 номінації (23%) англійського походження, з-поміж них вирізняємо назви а) комп'ютерної техніки й девайсів: *ноутбук (ноут), айфон, макбук, комп, мобільний*; б) гаджетів та побутових пристроїв: *флешка, прожектор, телевізор, телекамера, нікон, монітор*; в) транспортних засобів чи їхніх частин: *бусик, автівка, бампер, моторолер, відтунінгований*; г) диджитал-реалій: *інтернет, зауглити, мейл, світове павутиння, вірус, електронний, віртуальний, криптовалюта*; г) інші: *сигналізація, шокер, ліфт, бомба, детектор, автомат, краш-тест*.

Здебільшого англізми на позначення технічних реалій виконують власне номінативну

Діаграма 1. Функційна активність лексико-семантичних груп англійців у романі Люко Дашвар «Ініціація»

функцію, проте в деяких випадках мають фіксовану або контекстуально зумовлену стилістичну маркованість. Фіксовану маркованість убагаємо передусім в колоквіальних позначеннях техніки. Англійське на позначення невеликого портативного комп'ютера, скажімо, функціонує у творі в своєму нейтральному (*ноутбук*) і колоквіальному усиченому варіантах (*ноут*). Відповідно й контекст, де вжито таку форму, має більш експресивне навантаження порівняно з функціонуванням стилістично нейтрального варіанта: *Наберу в ноуті дідусеву маячню, перекину тобі, розмістиш в Інтернеті* (Дашвар, 2018: 40); *Того дня я проспала, бо цілу ніч обробляла у ноутбуці знімки екзотичних ящірок* (Дашвар, 2018: 57). Статистично обидва варіанти англійського вживають з однаковою продуктивністю (зафіксовано 11 слововживань лексеми *ноут* та стільки ж – англійського *ноутбук*). Подібну стилістичну диференціацію мають одиниці *мобілка* й *мобільний*, проте їхня уживаність значно відрізняється (1 та 44 слововживання відповідно).

Контекстуальну стилістичну маркованість можемо спостерігати щодо кальки *світове павутиння* (пор. *world wide web*), яку застосовують як перифраз до лексеми *Інтернет*: *Поясню терпляче: тут усе! Усе, що він має донести всім і кожному через світове павутиння* (Дашвар, 2018: 39). Уживання збірного іменника *павутиння* замість грами з повною числовою парадигмою *павутина* підвищує образність та експресивність аналізованого прикладу. Вибір стилістично маркованої кальки замість нейтральної лексеми *Інтернет* можна пояснити настановою авторки показати ставлення нотаріуса Реформаторського до відповідної реалії: маючи солідний вік, герой

сприймає інтернет як щось дуже абстрактне, далеке й містичне. В інших контекстах Люко Дашвар послуговується нейтральним англійським *Інтернет* або питомим відповідником *мережа*: *Навіть вирішую полазити Інтернетом, аби зрозуміти: Улька поширила маячню діда Реформаторського?* (Дашвар, 2018: 324). Попри функціонування нейтральної номінації, у цьому контексті авторка образно осягає відповідне поняття шляхом концептуальної метафори «ІНТЕРНЕТ – це МІСЦЕВІСТЬ». Відтак можемо підсумувати, що навіть назви звичайних технічних реалій стають предметом художнього осягнення Люко Дашвар, набуваючи стилістичного навантаження.

Важливо зазначити й те, що деякі з технічних номінацій у творі є епонімами й походять від власних назв на позначення виробників техніки або програмних продуктів: *нікон* (від Nikon), *айфон* (від iPhone), *макбук* (від MacBook), *загуглити* (від Google).

Семантично пов'язаною з найменуваннями техніки є група англійських «інформаційні реалії». Результати статистичної добірки (17 одиниць, 10%) вагомо потверджують цей факт. Ядро групи формує іменник *інформація* й однокореневі слова *інформаційний*, *поінформовано*. У межах тематичної групи виокремлюємо такі мікрогрупи: а) джерела інформації: паперові (*інструкція*, *методичка*); електронні (*сайт*, *відео*, *есемеска*, *файл*); б) конститuentи інформаційного потоку: *термін*, *аргумент*, *факт*, *контекст*; в) обробка інформації: *констатувати*, *ідентифікувати*, *зорганізувати*.

Концептуальною передумовою вживання англійських на позначення інформаційних реалій є

буття героїв твору в диджиталізованому суспільстві, що відповідно впливає на їхній світогляд. Зокрема, навіть професійна діяльність матері основної героїні тісно пов'язана з адаптацією до потужного потоку інформації: *...фах звичайного психотерапевта мама давно розширила до поєднання консультацій у приватній клініці з... авторськими методиками досягнення гармонії в перенасиченому інформацією світі* (Дашвар, 2018: 300).

Назви електронних джерел перебувають у тісному поняттєвому зв'язку із технічними реаліями, адже саме технічні пристрої функціують як носії цифрової інформації. Деякі з них уживають на позначення способів комунікації героїв у контексті характеристики їхніх стосунків, наприклад: *Дзвонила-стукала до Павла безперестану, наговорила з десяток голосових повідомлень, відправила стільки ж есемесок – ані гу-гу* (Дашвар, 2018: 247). В інших випадках назви електронних джерел позначають формат контенту або ж назви ресурсів, де персонаж розміщує контент. Їх уживають у контексті непрямої кваліфікації героїв: *Як роки три поспіль постійно давав оголошення про продаж хати і в агенції, і на різних сайтах, та потенційні покупці наче повиздыхали: хоч би хто озвався* (Дашвар, 2018: 187); *Побачили моє відео в соціальних мережах... –Що за відео? –У нас на садах дачу пограбували. Брукс знайшла злодіїв* (Дашвар, 2018: 48).

Як і в ситуації з технічними реаліями, інформаційні найменування можемо досягнути за допомогою концептуальних метафор: *Перші дієслова кидаються в очі, щойно розкриваю громіздкий файл: використали, зрадили, викинули* (Дашвар, 2018: 311). У цьому разі зреалізовано концептуальну метафору «ФАЙЛ – це РІЧ», за допомогою якої поняття репрезентоване у світлі просторового обсягу матеріальних об'єктів.

Варто зазначити, що деякі з англізмів на позначення інформаційних реалій є опосередкованими запозиченнями з латинської та грецької мов, наприклад: *інформація, факт, аргумент, контекст, термін, методичка, констатувати, ідентифікувати* тощо.

Численними прикладами англізмів у романі «Ініціація» представлено тематичну групу «бізнес і фінанси» (29 одиниць, 16%). Ядро групи вибудовує іменник *бізнес*, а також прикметники *бізнесовий, комерційний, фінансовий*. Серед представників групи вкажемо на такі лексеми: а) назви бізнес-організацій та фінансових установ: *фірма, компанія, корпорація, банк*; б) кошти або інші ресурси: *бакс, долар, гонорар, бонус, резерви*; в) реалії, пов'язані з розвитком бізнесу: *бізнес-*

мен, кліренс, ревізія, бізнес-план, приватизувати, продукція; г) маркетингові реалії: *клієнт, позиціювання, піар-ідея*; г) інші: *економ-варіант, компенсація, приватний, економити*.

Номінації у фінансовій сфері є досить актуальними в тексті твору через те, зокрема, що один із персонажів (Павло Перегуда) займається підприємницькою діяльністю – сироварінням, а селянин Іван постійно вдається до різних витрат, які прагне приховати від дружини. Крім цього, протагоністка твору має фінансові проблеми, пов'язані з боргами її інфантильного брата.

Цікаво, що англізми, які конституують ядро аналізованої групи, не виявляють значну кількість слововживань: *бізнес* (3), *бізнесмен* (1), *бізнесовий* (1), *бізнес-план* (1). Загалом підприємницька діяльність представлена як щось позитивне, що є маркером успіху людини: *Вона знову заводиться, торохтить: як бармен Овчар із роками не розгубив бізнесової хватки, став підприємцем, переїхав до столиці разом із сином та своєю новою сім'єю...* (Дашвар, 2018: 359). Авторка вживає також лексему *бізнесмен* для створення позитивної характеристики персонажа: *Гіві виявився не тільки стратегом, а і вправним бізнесменом* (Дашвар, 2018: 242). Подекуди англізм *бізнес* функціонує у невластивому для нього значенні, наприклад: *Ма.. ти моя Мотря! Яке ж блюзнірство! Альонка штовхає візок із бабцею просто в бік метро, поряд брєохає кудлатий пес. Значить, погодилася впрягти стареньку в жебрацький бізнес!* (Дашвар, 2018: 400). Як бачимо, процес перенесення значення супроводжується значним підвищенням експресії, адже авторка прагне передати обурення героя поведінкою Альони, яка змусила бабцю жебракувати.

Найпродуктивнішою лексемою в групі є колоквіалізм *бакси*, що має 20 слововживань у тканині твору. Стилістично нейтральний же відповідник *долари* вжито лише 8 разів, що свідчить про прагнення авторки підвищити експресивність опису грошових реалій, наприклад: *Це що ж виходить? Що Іван на захист від Перегуди вже більше чотирьох тисяч баксів від себе відірвав? – Твою мать, твою мать! – аж розплакався над тим кульком* (Дашвар, 2018: 390). Аналізований приклад містить концептуальну метафору «ГРОШІ – це ЧАСТИНА ТІЛА», що також надає висловленню експресії.

Подекуди грошові одиниці зазнають персоналізації, авторка наділяє їх поведінкою людини або іншої істоти: *Бакси до рук знову взяв, а вони прилипли до Іванових долонь, просяться, віщують: не віддавай, бо до ранку не доживеш!* (Дашвар, 2018: 391). Так зреалізовано концептуальну

метафору «ГРОШІ – це ІСТОТА». Крім цього, Люко Дашвар майстерно використовує конкретні грошові суми як засіб характеристики персонажа: *А от щодо оплати праці... Пані Півник дістає з гаманця сотку баксів, простягає мені. – І дзвони мені щовечора. Доповідатимеш, що дізналася! Підла, зрадлива нікчема. Ще й скупа! Сотні баксів вистачить на пару днів покататися на таксі...* (Дашвар, 2018: 333).

Інколи авторка називає значні суми грошей із метою створення засобів комічного, зокрема гумору: *Заметушився: сьогодні ж знайде альтернативну Павлові надзвичайно могутню чорну відьму..., віддасть їй шість тисяч баксів: хай переборе закляття Павлової відьми і вб'є Перезуду!* (Дашвар, 2018: 391). У такому прикладі Люко Дашвар непрямо висміює забобонність, параноїдальні думки Івана, а також його невміння раціонально розподіляти кошти. Іншим продуктивним засобом творення комічного, актуалізованим за участю англійців фінансової тематики, є іронія (інколи в поєднанні з гіперболою): *Та і старість попереду, тож потреба поповнити власні золотовалютні резерви у пані Півник набагато гостріша, ніж у Національного банку, тому не здавалася, рук не опускала, копирсалася у всьому підряд...* (Дашвар, 2018: 144).

Тематичну групу «будівлі / конструкції» презентують 10 номінацій англійського походження (6%), що вказує на значно нижчий потенціал функціонування. Умовно групу можна поділити на підгрупи «будівлі» (*пентхаус, студія, фортеця, корпус*), «частина приміщення» (*хол, коридор*), а також «території» (*плантація, резервація*). Проблемним видається визначення тематичної належності лексеми *ліфт*: хоча зарахували її до технічних реалій, проте допускаємо, що *ліфт* можна розглядати як частину приміщення.

Найпродуктивнішими з англійців на позначення споруд і територій є іменник *офіс* (13 слововживань) та однокореневий прикметник *офісний* (9 слововживань). Активність їхню пояснюємо специфікою хронотопу (основна героїня працює в офісі). Загалом лексему *офіс* спостерігаємо в стилістично нейтральному оточенні як ідентифікацію місця роботи, проте трапляються й стилістично марковані приклади, супроводжувані тавтологією: *...хтось зі спонсорів виділив для нової організації один із кабінетів у своєму ж офісному центрі, бо спонсори хоч і не дурні, але надто вже жадібні і все намагаються з гімна цукерку зліпити, тож платити за окреме приміщення... не бажають, а розчищають кут у своєму ж офісі* (Дашвар, 2018: 145).

Друге місце за вживанням посідають лексеми *резервація* та *студія*, кожна з яких демонструє по 6 ситуацій. Усі інші лексеми зі вказаної вище групи мають низьку продуктивність та налічують по 1–3 слововживання. Здебільшого архітектурні номінації виконують власне номінативну функцію в стилістично нейтральному оточенні, проте іноді є винятки в разі трансформації значення або метафоризації: *Резервація не втрималася, впала під навалю загальносвітових тенденцій, коли кордони це можна знайти на мапах, але не в головах людей?* (Дашвар, 2018: 51).

Іншою лексико-семантичною групою англійців є «інфраструктурні об'єкти» (16 одиниць, 9%), серед репрезентантів якої виокремлюємо найменування а) організацій та установ: *інститут, організація, агенція, ізолятор, міні-сироварня*; б) місця соціалізації людей: *клуб, інтернет-клуб, секта*; в) інші об'єкти громадського призначення: *готель, аеропорт, таксі, арт-салон, супермаркет*. Компонентами цієї тематичної добірки можна розглядати окремі місця для споживання алкоголю: *паб, бар, нічний клуб*. Ядром підгрупи є слово *організація* (23 слововживання, подеколи з іронічним підтекстом): *Ми всі працюємо день і ніч! – кукурікає пані Півник, хоча, крім неї, в офісі всеукраїнської організації – тільки я* (Дашвар, 2018: 146).

Переважну більшість одиниць групи вивчаємо в номінативній функції у стилістично нейтральному оточенні, проте фіксуємо й випадки підвищеної експресії, якщо інфраструктурний об'єкт навіює герою твору певні емоції: *Під мою шкірою – підозріла тривога, ніби хтось усупереч моїй волі навернув мене в адепти своєї секти* (Дашвар, 2018: 73). Інколи назви об'єктів інфраструктури застосовано Люко Дашвар для характеристики персонажів: *Зухвала, яскрава, як дзеркальна куля з нічного клубу, яка наповнює простір тисячами блискіток, варто лише спрямувати на неї промінь прожектора* (Дашвар, 2018: 122).

Наявність тематичних груп «будівлі / конструкції» та «інфраструктурні об'єкти» серед лексико-семантичного розмаїття англійців твору пояснюємо хронотопічними особливостями: дія роману відбувається в Києві, райцентрі та селі, тож авторка часто звертається до назв архітектурних та інфраструктурних реалій для змальовування тла розгортання подій (топосу).

Тематична група «абстрактні поняття» охоплює 62 англійці (35%). Варто зазначити, що вагома частка одиниць такої групи є опосередкованими запозиченнями з латинської, грецької та французької мов. Ранжуємо лексеми за частино-

мовною належністю на такі підгрупи: а) іменники (23): *автентичність, комплекс, тенденція, фактор, дедлайн, локація*; б) прикметники й дієприкметники (19): *банальний, глобальний, нейтральний, люмінесцентний, домінуючий, практичний*; в) прислівники (9): *безрезультатно, нормально, фактично, оперативно*; г) дієслова (12): *блокувати, фіксувати, форсувати, контролювати, продукувати*.

Найрозлогішої семантичної диференціації зазнають іменники, серед яких за тематичним критерієм виокремлюємо лексеми на позначення а) властивостей об'єктів: *автентичність, консистентність, актуальність*; б) часово-просторові реалії: *локація, дислокація, позиція, дедлайн, година «X»*; в) процеси: *транспортування, трансформування, реалізація, реанімація, деформація*; г) причинно-наслідкові та процесуальні риси: *фактор, ефект, динаміка, тенденція*; г) поняття, пов'язані із сукупністю, одиничністю або заміністю: *екземпляр, комплекс, профіль, альтернатива*.

Абстрактні поняття характеризують спосіб досягнення героями роману дійсності, називають властивості об'єктів, а також зв'язки між ними. Авторка часто вживає такі лексеми під час опису глобальних соціальних ідей, експресивно передаючи ставлення основної героїні до тих, хто їх висловлює: *«Інформаційні передумови створення єдиного людства», «вторинні наслідки глобалізму», «ефект часу при формуванні нової ідеї творення єдиного людства»... Ма... ти моя Мотря!... Утопіст хрінів!* (Дашвар, 2018: 98–99).

Інколи спостерігаємо перехід відносних прикметників у якісні під час трансформації значення: *Я могла би скласти нетонку брошуру з цілком логічних підлих гасел, які всі до одного виправдовували те невиправдане гібридне безпечне мирне життя посеред війни* (Дашвар, 2018: 56). У цьому прикладі авторка вживає слово *гібридний* у переносному значенні як щось протиприродне чи аморальне. Тавтологія й перенесення значення абстрактного поняття сприяють створенню негативної оцінності, гнівливої інвективи.

Прикметно, що сама назва твору є абстрактним поняттям. За Великим тлумачним словником

сучасної української мови *ініціація* – це обряд, що виконують у родовому суспільстві з переходом когось в іншу вікову, соціальну та ін. категорію. У тексті твору нараховуємо 15 слововживань лексеми *ініціація*. Як правило, вони описують процес переходу основної героїні до іншого стану, її внутрішню чи зовнішню еволюцію, набуття якісно нового статусу тощо: *Шлагбаум – ініціація: зможеш його подолати – і ти в іншому вимірі* (Дашвар, 2018: 15); *Хай повірить: ініціацію пройшла, назавжди в його житті* (Дашвар, 2018: 123). У деяких контекстах досягнення цього англізму набуває справді глобального вселюдського узагальнення: *...людина має пройти лише одну ініціацію: на здатність бути справжньою людиною* (Дашвар, 2018: 324).

Висновки. Отже, тематичне розмаїття англізмів у романі «Ініціація» Люко Дашвар дозволяє виокремити «технічні реалії», «бізнес і фінанси», «будівлі / конструкції», «інфраструктурні об'єкти», «інформаційні реалії» та «абстрактні поняття».

Найпродуктивнішою є група абстрактних понять (35%), на другому місці – технічні реалії (23%), на третьому – фінансові реалії (16%). Інформаційні реалії та інфраструктурні об'єкти актуалізовані в тексті досить рівномірно (10% і 9% відповідно). Назви будівель та приміщень складають лише 6%. Кількісне співвідношення англізмів, уточнимо, тісно корелює зі значущістю таких одиниць у втіленні авторської ідеї. Зокрема, домінування абстрактних понять свідчить про прагнення авторки описати складні взаємодії між персонажами та з навколишнім світом, що потребує високого рівня узагальнення, виокремлення істотних характеристик описуваних об'єктів, а отже, уживання абстрактних англізмів.

Технічні, інформаційні, архітектурні, інфраструктурні та фінансові реалії є компонентами хронотопу, адже слугують маркерами сучасної технічно, економічно й інформаційно розвиненої доби та сигналізують про унікальність їх досягнення персонажами роману Люко Дашвар. Так репрезентанти кожної з груп по-різному віддзеркалюють реалії твору, утілюючи авторський задум.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боева Е. В., Заболотна А. Функційні особливості англіцизмів у сучасній українській прозі. Художній досвід О. Довженка-прозаїка : зб. наук. ст. Одеса : Вид. Букаєв В. В., 2020. С. 60–62.
2. Борошенко Л. Н. Іншомовності-англізми на позначення осіб в українському художньому дискурсі постмодерну. Вісник Донецького національного університету. Серія Б. Гуманітарні науки. 2015. № 1–2. С. 42–45.
3. Головіна О. В. Структурно-семантичні типи та функціонування англізмів у мові сучасної постмодерної прози. 2019. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/787878787/501>.

4. Гудима Н. В. Мовні причини запозичень у творах сучасних українських постмодерністських прозаїків (на матеріалі творів Сергія Жадана та Любка Дереша). Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2009. Вип. 18. С. 20–24.

5. Дашвар Л. Ініціація : роман. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 416 с.

6. Нестеренко Д. Ю. Теоретичні засади вивчення запозичень у різних видах дискурсу. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія». 2016. Вип. 74. С. 168–172.

7. Столяр М. Ю. Молодіжний сленг у постмодерній українській прозі: прагмалінгвістичний аспект : автореф. ... канд. філол. н. : 10.02.01. Одеса, 2018. 22 с.

REFERENCES

1. Boieva E. V. Zabolotna A. (2020). Funktsiini osoblyvosti anhlytsyzmiv u suchasni ukrainskii prozi [Functional peculiarities of anglicisms in modern Ukrainian prose]. *Khudozhnii dosvid O. Dovzhenka-prozaika : zb. nauk. st. – Artistic experience of O. Dovzhenko-novelist : collection of scientific papers*. Odesa : Vyd. Bukaiev V. V., 2020, 60–62 [in Ukrainian].

2. Borodenko L. N. (2015). Inshomovnosti-anhlytsyzmy na poznachennia osib v ukrainskomu khudozhnomu dyskursi postmodernu [Foreignisms-anglicisms denoting persons in the Ukrainian literary discourse of postmodernism]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu. Serii B. Humanitarni nauky – Bulletin of Donetsk National University. Series B. The Humanities*, 1–2. 42–45 [in Ukrainian].

3. Holovina O. V. (2019). Strukturno-semantychni typy ta funktsionuvannia anhlytsyzmiv u movi suchasnoi postmodernoi prozy [Structural-semantic types and functioning of anglicisms in the language of up-to-date postmodern prose]. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/787878787/501> [in Ukrainian].

4. Hudyma N. V. (2009). Movni prychny zapozychen u tvorakh suchasnykh ukrainskykh postmodernistskykh prozaikiv (na materialii tvoriv Serhii Zhadana ta Liubko Deresha) [Lingual reasons for borrowings in the works of modern Ukrainian postmodern novelists (based on the works by Serhii Zhadan and Liubko Deresh)]. *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Filolohichni nauky – The research papers of Kamianets-Podilskiyi National Ivan Ohienko University. Philological sciences*, 18. 20–24 [in Ukrainian].

5. Dashvar L. (2018). Initsiatsiia : roman [Initiation: a novel]. Kharkiv : Knyzhkovyi Klub “Klub Simeinoho Dozvillia”. 416 [in Ukrainian].

6. Nesterenko D. Yu. (2016). Teoretychni zasady vyvchennia zapozychen u riznykh vydakh dyskursu [Theoretical foundations of the study of borrowings in different types of discourse]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia “Filolohiia” – The journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series Philology*, 74. 168–172 [in Ukrainian].

7. Stoliar M. Yu. (2018). Molodizhnyi slenkh u postmodernii ukrainskii prozi: prahmalinhvistychnyi aspekt [Youth slang in postmodern Ukrainian prose: pragmalinguistic aspect] : avtoref. ... kand. filol. n. : 10.02.01 – PhD thesis abstract. Odesa. 22 [in Ukrainian].